

Sammanfattning

Fråga om en idrottsförening haft laga grund för avskedande av en anställd sedan denne skickat ut två mejl med kritik mot personer i föreningens styrelse. Båda mejlen har nått ut till ett stort antal mottagare. Arbetsdomstolen finner bl.a. att mejlens innehåll haft karaktären mera av angrepp på enskilda personer och beskyllningar än av saklig kritik samt att de har skadat föreningens anseende. Laga grund för avskedande har ansetts föreligga. I målet uppkommer även fråga om bestämmande av ersättningen till arbetstagarens rättshjälpsbiträde.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2006-11-08
StockholmDom nr 103/06
Mål nr B 117/05**KLAGANDE**

L-E.L i SEGELTORP

Ombud och rättshjälpsbiträde: advokaten Toivo Öhman, Toivo Öhmans
Advokatbyrå AB, Birger Jarlsgatan 2, 114 34 STOCKHOLM**MOTPART**Korpen Stockholm Motionsidrottsförening, 802001-8605,
Arenavägen 45, 121 77 JOHANNESHÖVOmbud: chefsjuristen Sven Lindvall, Arbetsgivaralliansen, Box 19143,
104 32 STOCKHOLM**SAKEN**

avskedande

ÖVERKLAGAD DOM

Stockholms tingsrätts, avd. 3, dom den 22 november 2005 i mål T 21905-03

Tingsrättens dom, se bilaga.

L-E.L. har yrkat att Arbetsdomstolen bifaller hans vid tingsrätten förda talan och befriar honom från skyldigheten att utge ersättning för Korpen Stockholm Motionsidrottsförenings (föreningen) rättegångskostnader vid tingsrätten. För den händelse hans överklagande i huvudsaken inte vinner bifall har han yrkat att Arbetsdomstolen enligt 5 kap. 2 § arbetstvistlagen förordnar att vardera parten skall bära sina kostnader vid tingsrätten.

Föreningen har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Arbetsdomstolen.

Målet har avgjorts efter huvudförhandling. Vid denna har på L-E.L:s begäran hållits nytt förhör under sanningsförsäkran med honom själv och vittnesförhör med G.D. Vidare har på föreningens begäran hållits nya vittnesförhör med C.G.K., J.P., B.S. och E-L.A.. Parterna har också åberopat skriftlig bevisning.

Domskäl

Händelseförloppet i korthet

Det händelseförlopp som utgör bakgrunden till L-E.L:s handlande är i allt väsentligt ostridigt. G.D. fattade under början av september 2003 misstankar om att en av de andra medarbetarna på kansliet, här kallad Nina, hade förskingrat stora belopp av föreningens medel. Tillsammans med en av de andra medarbetarna på kansliet kontaktade hon föreningens ordförande C.G.K. och den förtroendevalde kassören J.P.. Dessa konfronterade den 9 september Nina med misstankarna. C.G.K. gjorde den 10 september en polisanmälan mot Nina. Den 17 september hölls ett sammanträde med föreningens styrelse. I samband därmed fick personalen, däribland L-E.L., information om polisanmälan och om att C.G.K. tillfälligt skulle träda in som chef på kansliet. Fredagen den 19 september skickade L-E.L. ut sitt första mejl (bilaga 1 till tingsrättens dom). Detta var ställt till alla korphockeyklubbar i Stockholmsområdet, med kopia till föreningens vice ordförande E-L.A.. Med anledning av detta mejl vidtog föreningens ledning under den påföljande helgen åtgärden att stänga mejlfunktionen i L-E.L:s dator. Måndagen den 22 september på morgonen infann sig L-E.L. på arbetsplatsen, där han genom att låna växeltelefonistens dator skickade ut sitt andra mejl (bilaga 2 till tingsrättens dom). Detta mejl var ställt till samtliga organisationer i Riksidrottsförbundet och till ett stort antal korphockeyföreningar i hela landet, med kopia till Rikskorpens informationschef B.S.. L-E.L. blev samma dag avstängd från arbetsplatsen. Han avskedades den 24 november 2003.

Något om den rättsliga bakgrunden

Ett anställningsavtal innefattar en skyldighet för arbetstagaren att förhålla sig lojal med sin arbetsgivare. Som Arbetsdomstolen tidigare har uttalat har arbetstagaren dock rätt att utan hinder av lojalitetskravet framställa viss kritik mot arbetsgivaren. Domstolen har därvid ansett att en i princip långtgående kritikrätt ligger i linje med den allmänna yttrandefriheten och kan utgöra grunden för goda förhållanden på en arbetsplats. Det finns dock begränsningar i arbetstagarens rätt att framföra kritik. Gränsen för vad arbetsgivaren är skyldig att tåla får bestämmas med utgångspunkt bl.a. i den ställning som arbetstagaren intar hos arbetsgivaren. Ju högre befattning en arbetstagare har, desto större krav på visad lojalitet får arbetsgivaren ha rätt att ställa. Kritiken får vidare inte övergå i hot mot arbetsgivaren. Den närmare innebörden av kritikrätten får avgöras från fall till fall (se främst domarna 1982 nr 9 och 110, 1986 nr 95, 1988 nr 67, 1994 nr 79 samt 1997 nr 57).

Har L-E.L. genom mejlen grovt åsidosatt sina åligganden mot föreningen?

Det kan först konstateras att L-E.L. var en av de fyra idrottskonsulenter som fanns anställda vid föreningens kansli och att hans månadslön uppgick till 22 300 kr. Det var inte fråga om någon högre befattning, men utan tvivel hade L-E.L. en förtroendeställning som anställd hos föreningen. Han hade att på helt eget ansvar verka inom området för korphockeyverksamheten. I

likhet med de övriga idrottskonsulenterna hade han inte någon chef på föreningskansliet, utan han ansvarade direkt inför styrelsen för sin verksamhet. Han representerade föreningen gentemot medlemsklubbar och andra och var inom sitt område föreningens ansikte utåt.

I fråga om L-E.L:s motiv för de båda mejlen har han pekat på den avslöjade förskingringen och sin egen brist på förtroende för ordföranden C.G.K. och kassören J.P.. Själva förskingringen kan enligt domstolens mening inte ha varit något bärkraftigt motiv för mejlen mot bakgrund av att denna tio dagar tidigare hade blivit polisanmäld av C.G.K.. Av vad denne har anfört inför domstolen framgår att L-E.L. sedan minst en vecka måste ha varit väl medveten om att saken hade polisanmälts. Det står klart att L-E.L. i varje fall i samband med styrelsesammanträdet den 17 september fick information om polisanmälan. Det kan diskuteras om det – även sedan förskingringen som sådan blivit polisanmäld – skulle ha varit försvarligt om L-E.L. hade klargjort för föreningens medlemmar att han hade tappat förtroendet för föreningens ordförande och kassör med anledning av deras hantering av ärendet. Ett motsvarande meddelande sändes ut av den övriga personalen. L-E.L:s första mejl är emellertid hållet i en aggressiv, kränkande och osaklig ton, och det framgår av hans egna uppgifter inför Arbetsdomstolen att det som utlöste det första mejlet inte var att han saknade förtroende för styrelsen utan att han blev upprörd av styrelsens beslut den 17 september att tillsätta C.G.K. som tillfällig chef för kansliet, trots att personalen var emot detta.

L-E.L:s båda mejl innehåller olika beskyllningar och har, såsom tingsrätten har anfört, mera karaktären av angrepp på enskilda personer än av saklig kritik. Det andra mejlet innehåller formuleringar som kan uppfattas som en insinuation om att kassören J.P. skulle ha varit inblandad i förskingringen. Detta mejl innehåller även flera formuleringar som mycket väl kan uppfattas som förtäckta hot mot B.S.. Vid förhöret inför domstolen har B.S. uppgett att han blev skrämmd av innehållet.

Enligt domstolens mening kan det inte råda något tvivel om att de båda mejlen skadade föreningens anseende. I det första mejlet antyds att hela korphockeyverksamheten var i fara, vilket var ägnat att framkalla oro bland de många klubbar som mottog mejlet. Av det andra mejlet – som skickades ut till hela landet, enligt C.G.K. till tusentals mottagare – måste läsaren dra den obefogade slutsatsen att det rådde fullständig oordning i föreningens ledning. I en situation där föreningen redan med anledning av den inträffade förskingringen befann sig i en svår situation var detta givetvis allvarligt.

Vid bedömningen av avskedandefrågan bör även beaktas att L-E.L. inte kan sägas ha handlat i hastigt mod. Det första mejlet sändes som nämnts ut tio dagar efter polisanmälningen och två dagar efter styrelsemötet. Beträffande det andra mejlet har L-E.L. uppgett inför domstolen att han handlade i desperation sedan han under söndagen den 21 september hade hört av en annan medarbetare att han skulle komma att bli avskedad. Av utredningen framgår att denna uppgift då saknade grund. Även om man utgår från att L-E.L. trodde att han skulle bli avskedad, kan dock L-E.L:s handlande i denna del inte anses ursäktligt. Det framstår som särskilt allvarligt att L-E.L.

skickade mejlet från en annan medarbetares dator sedan han under söndagskvällen hade fått klart för sig att hans egen mejlfunktion hade blivit avstängd av föreningen.

Arbetsdomstolen kommer till slutsatsen att L-E.L. genom sitt handlande har grovt åsidosatt sina åligganden mot föreningen. Föreningens avskedande har alltså varit lagligt grundat.

Det anförda betyder att L-E.L:s överklagande i huvudsaken skall avslås.

Rättegångskostnader

Förhållandena är enligt domstolens mening inte sådana att L-E.L. kan anses ha haft skälig anledning att få saken prövad. Det föreligger därmed inte skäl att låta vardera parten bära sina rättegångskostnader vid tingsrätten. Inte heller beträffande rättegången i Arbetsdomstolen finns det skäl att frångå huvudregeln om den förlorande partens skyldighet att ersätta motparten för rättegångskostnader. Det belopp som föreningen har yrkat avseende kostnaderna i Arbetsdomstolen har vitsordats som skäligt av L-E.L..

Toivo Öhman har som biträde enligt rättshjälpslagen yrkat ersättning av allmänna medel för sitt arbete i Arbetsdomstolen med 79 748 kr, avseende 62 timmars arbete. I tingsrätten tillerkändes Toivo Öhman ersättning av allmänna medel med sammanlagt 93 033 kr, varav 90 720 kr för 72 timmars arbete. Toivo Öhman har alltså lagt ner ett arbete omfattande totalt 134 timmar.

Enligt 34 § rättshjälpslagen är huvudregeln att rättshjälpen skall upphöra när det arbete som biträdet har rätt till ersättning för uppgår till 100 timmar. Avsteg från denna regel kan beslutas av rätten. En förutsättning för ett sådant förordnande är enligt 34 § andra stycket att rättshjälpsbiträdet anmäler till rätten när det arbete som lagts ned på uppdraget uppgår till eller närmar sig 100 timmar. Rätten har då att genast pröva om rättshjälpen skall upphöra. Om rättshjälpen skall fortsätta, åligger det rätten att bestämma det antal timmar som förmånen av rättshjälpsbiträde därefter får omfatta. I det föreliggande fallet har någon sådan anmälan inte gjorts, vilket betyder att frågan om fortsatt rättshjälp inte har kommit att underställas domstolens prövning. Mot bakgrund av den angivna regleringen i rättshjälpslagen saknas det laglig möjlighet för Arbetsdomstolen att bevilja Toivo Öhman ersättning för arbete avseende fler timmar än vad som, efter handläggningen i tingsrätten, återstår av förmånen av rättshjälpsbiträde. Det betyder att ersättningen skall begränsas till att avse $(100./72 =) 28$ timmars arbete.

Domslut

1. Arbetsdomstolen fastställer tingsrättens dom i överklagade delar.
2. Arbetsdomstolen förpliktar L-E.L. att ersätta Korpen Stockholm Motionsidrottsförenings rättegångskostnader i Arbetsdomstolen med fyrtioentusentvåhundra (41 200) kr, varav 36 000 kr avser ombudsarvode,

jämte ränta enligt 6 § räntelagen på det förstnämnda beloppet från dagen för denna dom till dess betalning sker.

3. Ersättningen till Toivo Öhman för det biträde han lämnat L-E.L. i Arbetsdomstolen fastställs till trettiosextusenfemton (36 015) kr, avseende arbete. Av beloppet utgör 7 023 kr mervärdesskatt.

Ledamöter: Michaël Koch, Sören Öman, Gunilla Upmark, Göran Trogen, Håkan Torngren, Thomas Fredén och Henry Sjöström. Enhälligt.

Sekreterare: Maria Wiklund

Tingsrättens dom (ledamöter: Karin Sigstam, Åsa Bokström och Cecilia Stråle)

BAKGRUND

Korpen Stockholm Motionsidrottsförening (föreningen) är en ideell förening som är medlem i Rikskorpen. Rikskorpen är i sin tur medlem i Riksidrottsförbundet. Ansvarig för föreningens löpande verksamhet är styrelsen som består av förtroendevalda ledamöter. I september 2003 var C. G. K. ordförande i föreningen och J.P. kassör. Föreningen hade vid samma tidpunkt ett kansli med sex anställda, varav fyra idrottskonsulenter och två löneassistenter.

L-E. L. anställdes hos föreningen i september 1999 som idrottskonsulent, först tidsbegränsat, och sedan tills vidare.

I början av september 2003 kom en av idrottskonsulterna, G.D., att fatta misstanke om att en av medarbetarna på kansliet hade förskingrat stora belopp för föreningen. I efterhand har det framkommit att det rörde sig om cirka en halv miljon kronor. Den 8 september 2003 besökte G.D. och en kollega till henne J.P. på dennes arbetsplats varvid de berättade om sina misstankar. Dagen efter, den 9 september 2003, var C.G.K. och J.P. på kontoret för att konfrontera den misstänkta – N. med misstankarna. Därefter uppstod motsättningar mellan personalen och ledningen. Motsättningarna hängde samman med att de hade olika uppfattningar om hur misstankarna om förskingringen skulle hanteras. L-E.L. var under de första dagarna efter upptäckten av förskingringen tjänstledig för vård av sjukt barn. Han följde dock händelseförloppet genom täta telefonkontakter med den övriga kanslipersonalen.

På morgonen den 10 september 2003 ringde L-E.L. till C.G.K. Eftersom C.G.K. inte svarade lämnade L-E.L. ett meddelande på telefonsvararen. Han sade att om inte C.G.K. gjorde en polisanmälan skulle han själv göra det i föreningens namn.

Den 19 september 2003 skickade L-E.L. ett mail adresserat till alla ishockeyklubbar som var medlemmar i föreningen med det innehåll som framgår av domsbilaga 1. Den 20 september 2003 stängde Rikskorpen på begäran av C.G.K. av L-E.L:s tjänstledare.

Den 22 september 2003 hölls överläggningar med N:s fackförbund HTF och därefter avslutades hennes anställning formellt. Samma dag stängdes L-E.L. av från tjänstgöring hos föreningen och underrättades enligt 30 § LAS om tilltänkt uppsägning. Strax dessförinnan skickade L-E.L. från en annan medarbetares dator ett nytt mail med det innehåll som framgår av domsbilaga 2. Det senare meddelandet var adresserat till alla medlemmar i Riksidrottsförbundet.

Den 1 oktober 2003 underrättades L-E.L. om tilltänkt avsked. Den 24 november 2003 avskedades L-E.L.

I april 2004 höll föreningen ordinarie årsmöte. Den då sittande styrelsen beviljades inte ansvarsfrihet. Styrelsen avsattes och en ny styrelse tillsattes.

YRKANDEN M.M.

L-E.L. har i första hand yrkat att tingsrätten förklarar avskedandet av honom ogiltigt och förpliktar föreningen att till honom utge 100 000 kr i allmänt skadestånd jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning tills full betalning sker.

I andra hand har han yrkat att tingsrätten förpliktar föreningen att till honom utge

- ekonomiskt skadestånd motsvarande tre månaders uppsägningslön och semesterersättning med 78 940 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen på 22 300 kr från den 25 december 2003, den 25 januari 2004 respektive den 25 februari 2004 och på 12 040 kr från den 25 mars 2004, allt tills full betalning sker och

- allmänt skadestånd med 80 000 kr jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämning tills full betalning sker.

Föreningen har bestritt käromålet. Vad gäller L-E.L:s yrkande om allmänt skadestånd har föreningen inte vitsordat något belopp såsom skäligt i och för sig. Beträffande det i andra hand yrkade ekonomiska skadeståndet har dock beräkningen av lön, semesterersättning och ränta vitsordats som skälig i och för sig. Föreningen menar dock att det från skadeståndet bör avräknas vad L-E.L. har eller bort ha uppburit i annan ersättning under den aktuella tiden.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader.

GRUNDER

L-E.L.

L-E.L. har som grund för sitt förstahandsyrkande anfört att föreningen har avskedat honom i strid med 18 § lagen (1982:80) om anställningsskydd (LAS). Då omständigheterna var sådana att inte heller saklig grund för uppsägning förelåg enligt 7 § LAS skall avskedandet förklaras ogiltigt enligt 35 § LAS och han skall tillerkännas ett allmänt skadestånd som skäligen bör bestämmas till 100 000 kr.

Som grund för sitt andrahandsyrkande har L-E.L. anfört följande. Om tingsrätten skulle finna att avskedandet visserligen stred mot 18 § LAS men att föreningen hade saklig grund för uppsägning av honom enligt 7 § LAS är han enligt 38 § LAS berättigad till ett ekonomiskt skadestånd som motsvarar tre månaders uppsägningslön jämte semesterersättning. Han är också enligt samma lagrum berättigad till ett allmänt skadestånd.

L-E.L:s uppsägningstid uppgick till 22 300 kr varför den sammanlagda uppsägningslönen uppgår till 66 900 kr. L-E.L. är berättigad till 40 dagars

semester, varför semesterersättningen på uppsägningslönen är 12 040 kr (=10 dagar x 5,4 % x 22 300 kr). Det allmänna skadeståndet bör skäligen bestämmas till 80 000 kr.

Föreningen

Föreningen har som grund för sitt bestridande anfört följande. L-E.L. har på ett så allvarligt sätt förbrutit sig mot sina skyldigheter och förpliktelser i anställningen att uppenbar grund för avsked enligt 18 § LAS har förelegat. I alla händelser har saklig grund för uppsägning förelegat. L-E.L. har den 10 september 2003 ringt C.G.K., som var ordförande i föreningen, och på ett hotfullt sätt krävt att denne skulle göra en polisanmälan om den förskingring som föreningen drabbats av. Han har också hotat med att han annars själv skulle göra en sådan anmälan i föreningens namn. L-E.L. har den 19 september 2003 skickat ett mail med det innehåll som framgår av domsbilaga 1 till de ishockeyklubbar som var medlemmar i föreningen och den 22 september 2003 skickat ett nytt mail, denna gång ställt till bl.a. samtliga medlemmar i Riksidrottsförbundet, med det innehåll som framgår av domsbilaga 2. L-E.L. har vidare misskött arrangemanget med Panterloppet under hösten 2003. Föreningen menar att L-E.L. genom dessa handlingar har överträtt sina förpliktelser i anställningen och att handlingarna medfört allvarlig skada för föreningen. En sammanställning av det som föreningen lägger L-E.L. till last finns i domsbilaga 3 (uteslutes här).

OMSTÄNDIGHETER

L-E.L.

L-E.L. har till utveckling av sin talan anfört följande. Han har gymnasieutbildning i ekonomi. Han började sin yrkeskarriär på Stockholms tingsrätt där han arbetade i fem år. Han började därefter arbeta på Riksbanken och stannade där i trettio år. Under sin tid som anställd hos Riksbanken förvärvade han en god uppfattning om ekonomi. Han slutade på Riksbanken eftersom den avdelning som han arbetade på lades ner. Han har hela tiden varit idrottsintresserad och aktiv i Korpen. Då en anställning som idrottskonsulent hos föreningen blev ledig sökte han och fick först en provanställning och sedan en fast anställning.

L-E.L. tyckte redan från början att ekonomi- och attestrutinerna hos föreningen var märkliga. Rutinerna framstod som helt främmande för honom som hade ett förflutet i Riksbanken. Detta framförde han till C.G.K. Denne viftade emellertid bort hans invändningar med svar som "Här litar vi på varandra" och "Du skall inte lägga dig i det här". Efter att den kvinna som sedan en längre tid arbetat med ekonomiadministrationen hos föreningen gick i pension anställdes en ny medarbetare – N. – för att sköta dessa uppgifter. L-E.L. förvånades över att rutinerna även fortsättningsvis var så lösliga.

En arbetskamrat till honom – G.D. – blev sommaren 2003 uppringd av en kund som hade fått en betalningspåminnelse på en faktura som denne redan

hade betalt. Kunden bad G.D. att undersöka saken. N. var på semester. Då G.D. sökte efter bokföringen fann hon att den låg i lådor. Hon hittade dock det hon sökte och kunde konstatera att fakturan var betald. Samtidigt upptäckte hon att det hade gjorts en rad kontantutbetalningar med föreningens kreditkort. En del uttag var gjorda i Grekland under den tid N. var där på semester. G.D. blev förbryllad. Hon visste att föreningen brukade göra alla sina betalningar mot faktura. Betalningar gjordes aldrig kontant. Hon och en kollega kontaktade J.P. för att berätta vad de upptäckt och de träffade honom därefter den 8 september 2003. De tyckte att J.P. reagerade konstigt. Bland annat sade han att det säkert fanns förklaringar till de iakttagelser som G.D. gjort. J.P. gav intryck av att inte vilja ta tag i problemet.

Dagen efter ville styrelsen konfrontera N. med misstankarna. Efter att C.G.K. och J.P. hade talat med N. hölls ett möte med personalen. Bland annat var G.D. närvarande. Ordföranden berättade att de hade talat med N. och att hon hade lämnat förklaringar till allt. Det uppstod därefter en ren konfrontation mellan styrelsens ordförande och kassör å ena sidan och kanslipersonalen å den andra. Personalen kände sig kränkt. Föreningens totala kapital uppgick till tre miljoner kronor och en halv miljon av dessa hade förskingrats. Flera i personalen tog personligen vid sig av att någon hade försökt att tillskansa sig föreningens pengar och att ledningen inte tycktes ta detta på allvar.

L-E.L., som var föräldraledig, följde händelseutvecklingen genom att hålla telefonkontakt med sina kolleger. Även han ilsknade till över det han uppfattade som ledningens passivitet. På morgonen den 10 september 2003 ringde han C.G.K. Då denne inte svarade talade han in ett meddelande på telefonsvararen. Han sade bl.a. att om inte ordföranden polisanmälde händelsen skulle han själv göra det. Ordföranden ringde tillbaka och sade till L-E.L. att han inte hade med saken att göra. Det uppstod därefter en motsättning mellan dem. L-E.L. gjorde en polisanmälan eftersom styrelsen enligt hans uppfattning försökte lägga locket på.

Fredagen den 19 september 2003 skickade han det första mailet till de ishockeyklubbar som var medlemmar i föreningen. I meddelandet skrev han bl.a. att ordföranden och kassören hade låtit sig duperas av N. På söndagen fick han reda på av en kollega att han skulle få sparken nästkommande måndag. Ledningen lät spärra hans dator eftersom de var upprörda över att medlemmar i föreningen hade fått information om det inträffade. På måndagen den 22 september skickade han på nytt ett mail. Han använde växeltelefonistens dator. Mailet innehöll kritik mot ledningen. Samma dag gick de övriga i personalen ut med ett annat gemensamt mail. Detta meddelande innehöll information om att föreningen hade blivit utsatt för förskingring. I mailet uppgav personalen också att den inte hade förtroende för styrelsen. Detta meddelande var undertecknat av all personal på kansliet, med undantag för honom själv och N. Mailet var adresserat till alla medlemmar i föreningen. Detta utlöste ytterligare en kris mellan personalen och styrelsen. De i personalen som undertecknat sistnämnda meddelande meddelades den 23 september 2003 en varning.

Rikskorpen gav en revisionsbyrå i uppdrag att se över ekonomirutinerna i föreningen. Revisionsberättelsen innehöll förkrossande kritik mot styrelsen. Detta fick gensvar hos medlemmarna på det sättet att styrelsen inte beviljades ansvarsfrihet. Hela styrelsen avsattes och L-E.L. fick därför rätt i sin kritik. En ny styrelse valdes. Den nya ordföranden uppgav initialt att han övervägde att stämna den gamla styrelsen. Dessa planer lades emellertid ned. C.G.K. anställdes senare av nya styrelsen för att utreda kansliets organisation. Denna översyn ledde till att all övrig personal också blev uppsagd. Detta innebar att alla de som varit kritiska till den gamla styrelsen nu var uppsagda.

Föreningen

Föreningen känner inte till om L-E.L. för C.G.K. har påtalat att han hade synpunkter på föreningens ekonomiadministration.

På eftermiddagen den 8 september 2003, omkring klockan 15.30, fick C.G.K. information från föreningens kassör J.P. att några av de anställda på kansliet misstänkte en kollega för oegentligheter. J.P. uppgav att han hade fått vetskap om dessa misstankar kvällen innan då G.D. hade ringt hem till hans bostad. Hon hade också tillsammans med en kollega besökt honom på hans arbetsplats i Bromma tidigare under dagen den 8 september 2003.

C.G.K. hade sedan tidigare lång erfarenhet som facklig förtroendeman inom LO. Han tog kontakt med föreningens revisor och en jurist för att få råd om hur han skulle agera i den uppkomna situationen. Han fick rådet att söka upp den brottsmisstänkte utan förankningen för att konfrontera henne med misstankarna. På tisdag morgon den 9 september 2003 sökte C.G.K. och J.P. upp N. på kontoret. N. förnekade att hon hade gjort sig skyldig till några oegentligheter och lämnade förklaringar till de oklarheter som de påtalade för henne. Beträffande ett av kontantuttagen uppgav hon att det utgjorde förskott på lön och att en del andra kontantuttag gjorts för föreningens verksamhet. Samma förmiddag kallade ordföranden personalgruppen till ett möte varvid de informerades om de förklaringar som N. hade lämnat. Efter att G.D. visat upp ytterligare handlingar för C.G.K. och J.P. återvände de till N. och berättade vad de nu fått veta. N. kunde inte längre lämna några förklaringar till transaktionerna. N. avstängdes med omedelbar verkan och hennes inpasseringskort spärrades.

På kansliet rådde en mycket upprörd stämning.

På eftermiddagen den 9 september 2003 rådfrågade C.G.K. ånyo den jurist han tidigare hade varit i kontakt med om hur en arbetsgivare på ett korrekt sätt skulle gå vidare med en polisanmälan. Han bestämde morgonen därpå, dvs. den 10 september, att göra en polisanmälan. Han hade dock några inbokade arbetsuppgifter i sitt ordinarie arbete på morgonen som han först måste klara av. Så snart dessa arbetsuppgifter var avklarade gjorde han en polisanmälan, först på telefon, och sedan på uppmaning av polisen, även vid ett personligt besök. L.E.L. var inte på arbetet denna dag. Denne hade dock lämnat ett meddelande på C.G.K:s telefonsvarare. L-E.L. var upprörd och

hotfull och sade bl.a. att om ordföranden inte gjorde en polisanmälan denna dag skulle han själv göra detta i föreningens namn. C.G.K. ringde upp L-E.L. så snart han lyssnat av meddelandet och redogjorde för hur styrelsen hade handlagt ärendet och att han skulle göra en polisanmälan samma dag, så snart han avslutat sina inbokade arbetsuppgifter. L-E.L. var emellertid oemottaglig för detta och mycket aggressiv. Han beordrade C.G.K. att göra en polisanmälan före kl. 10.00 annars skulle han själv göra det i föreningens namn. Ordföranden förklarade för L-E.L. att han skulle överskrida sina befogenheter om han gjorde detta. L-E.L. vidhöll högljudd sitt ultimatum och slängde sedan på luren.

Dagarna därefter gick ordföranden igenom handlingarna på kansliet, hade samtal med personalen och företagshälsovården och förhandlade med N:s fackliga organisation om hennes skiljande från anställningen.

Den 17 september 2003 hölls ett styrelsesammanträde. Vid styrelsesammanträdet var bl.a. G.D. närvarande. Vid styrelsesammanträdet lämnade ordföranden information om att föreningen hade blivit utsatt för förskingring på ca 500 000 kr, att en polisanmälan hade gjorts och att den misstänkte var arbetsbefriad med lön och övriga förmåner till dess uppgörelse träffats med facket. Det beslutades att C.G.K. skulle vara kontaktperson gentemot polisen och att polisanmälan skulle kompletteras när en slutlig genomgång av handlingarna var slutförd. Vidare beslutade styrelsen att kontakterna med media och polis skulle samordnas av C.G.K.

Den 19 september, alltså nio dagar efter C.G.K:s polisanmälan, var L-E.L. åter på arbetet. Denne skickade då ut sitt första mail som innehöll grava förklenande omdömen om ordföranden och kassören. Detta resulterade i att ordföranden lördagen den 20 september ringde till Rikskorpen och bad dem stänga av L-E.L:s tjänstedator. Den 22 september förhandlade föreningen med HTF om avskedandet av N. Vid samma tidpunkt hade föreningen tänkt att ta upp frågan om omplacering av L-E.L. Styrelsen fick emellertid vetskap om att L-E.L. samma dag hade skickat ett nytt mail. Detta andra mail fick en stor spridning och hade ett groteskt innehåll och omfattade hot mot B.S. hos Rikskorpen.

På grund därav underrättade föreningen L-E.L. den 1 oktober 2003 om avsked.

Det är riktigt att styrelsen inte beviljades ansvarsfrihet vid föreningens årsstämma i april 2004. Den gamla styrelsen har dock senare fått full upprättelse av den nya styrelsen. Den gamla styrelsen anses inte längre ha begått några fel.

Den 6 september 2003 var L-E.L ansvarig för genomförandet av föreningens årligen återkommande motionslopp ”Panterloppet”. Detta evenemang misskötte L-E.L så gravt att föreningen inte fick förtroendet att arrangera loppet igen. Den kritik som framställdes mot arrangemanget framgår av domsbilaga 4 (uteslutes här).

L-E.L.

L-E.L. har genmält att det inte är riktigt att N. avstängdes den 9 september. Enligt uppgift från G.D. förbjöds N. att vistas på kontoret dagtid. Hon skulle dock få ordna upp bokföringen på kvällstid. Detta skulle ha inneburit att N. helt utan övervakning skulle ha haft möjlighet att arbeta vidare med bokföringen. G.D. låste därför in bokföringen så att den inte skulle vara åtkomlig för någon.

Beträffande Panterloppet vidgår han att han kunde ha gjort vissa saker bättre. Han kan dock inte lastas för alla brister. Panterloppet var ett för stort projekt att ansvara ensam för. Han hade sagt till H.F.C. att anmälningavgifterna måste höjas för att möjliggöra fler funktionärer. H.F.C. tyckte dock att det inte behövdes så många. Samma dag som loppet skulle gå ringde dessutom två funktionärer och lämnade återbud. En funktionär uteblev. L-E.L. och N. turades om att bevaka telefonerna på kansliet. Funktionärerna tog av sig jackorna eftersom det var en mycket varm dag. Han hade ingen möjlighet att förhindra det. Pensionärer åt upp funktionärernas mat trots att det tydligt hade angetts att matdepån var avsedd för funktionärer. En del pensionärer sprang fel på banan. Den kunde ha varit bättre utmärkt. En del nummerlappar blev felaktiga.

Sannolikt berodde detta på att kryssat i fel rutor när de anmälde sig. Det var inte många som ringde och klagade.

BEVISNING

På L-E.L:s begäran har förhör under sanningsförsäkran hållits med honom själv. På hans begäran har också vittnesförhör hållits med den före detta idrottskonsulenten hos föreningen G.D.

L-E.L har som skriftlig bevisning åberopat en av Dahlström Partners Revisionsbyrå AB verkställd utredning av förvaltningen i föreningen.

På föreningens begäran har vittnesförhör hållits med C.G.K., J.P., E-L.A., tidigare vice ordförande i föreningen och B.S., som tidigare var informations- och pressansvarig vid Korpen Svenska Motionsförening.

Föreningen har som skriftlig bevisning åberopat C.G.K:s polisanmälan den 10 september 2003, L-E.L:s mail den 19 respektive den 22 september, en summering av 2003 års Panterlopp undertecknad av H.F.C., ett mail från denne ställt till G.D. samt utdrag ur det kollektivavtal som gällde för arbetsplatsen.

DOMSKÄL

Tvisten i målet gäller om föreningen har haft rätt att avskeda L-E.L. eller om den har haft saklig grund att säga upp honom.

Inledningsvis bedömer tingsrätten att det som läggs honom till last beträffande Panterloppet inte grundar rätt för föreningen att skilja honom från anställningen.

Tingsrätten tar därefter ställning till om L-E.L. genom att skicka de två mailen har brutit i sin lojalitet mot föreningen på ett sådant sätt att skäl för avsked eller uppsägning föreligger.

L-E.L. har vidgått att han skickat de i målet aktuella mailen och gjort gällande att han har haft rätt att kritisera styrelsen. Den kritik han har framfört har inte utgjort någon illojalitet mot arbetsgivaren, dvs. den juridiska personen föreningen. Han har inte haft någon skyldighet att vara lojal mot styrelsen.

Arbetsdomstolen har i flera fall uttalat att en arbetstagare har en vidsträckt rätt att kritisera och ifrågasätta arbetsgivarens handlande. Detta följer redan av den medborgerliga yttrandefriheten. Rätten att kritisera är också en viktig förutsättning för goda arbetsförhållanden och ett gott arbetsresultat. En vidsträckt kritikrätt är vidare nödvändig för att en effektiv facklig verksamhet skall kunna bedrivas på arbetsplatsen. Det finns dock begränsningar i arbetstagarens rätt att kritisera arbetsgivaren. Anställningsavtalet innefattar en skyldighet för arbetstagaren att vara lojal med sin arbetsgivare. Gränsen för vad arbetsgivare är skyldig att tåla får bestämmas med utgångspunkt bl.a. i vilken ställning arbetstagaren intar hos arbetsgivaren. Ju högre befattning en arbetstagare har desto större krav på visad lojalitet har arbetsgivaren rätt att ställa (jfr bl.a. AD 1982 nr 110). Vid bedömningen av om en arbetstagare brutit mot sin lojalitetsplikt bör också vägas in hur allvarlig förseelsen är och om arbetsgivaren drabbats eller riskerat att drabbas av någon skada.

Av utredningen framgår att L-E.L. arbetade som en av fyra idrottskonsulenter hos föreningen. Kansliet bestod av endast sex personer och det fanns inte någon kanslichef. L-E.L. var direkt underställd styrelsen. Även om L-E.L. inte har ingått i ledningen för föreningen får han ändå anses ha haft en relativt hög befattning i denna. Föreningen har därför haft rätt att ställa förhållandevis höga krav på L-E.L:s lojalitet.

Styrelsen har utgjort L-E.L:s direkta arbetsledning. Den lojalitetsplikt som han har haft mot föreningen som en del av anställningsavtalet omfattar därför styrelsen.

L-E.L. har hävdatt att han skickade de i målet aktuella mailen eftersom han var övertygad om att ledningen inte tillgodosåg föreningens intressen på ett korrekt sätt vid handläggningen av de oegentligheter som upptäckts på kansliet. Han var övertygad om att styrelsen ville mörka händelseförloppet för medlemmarna för att skydda sig själva och han uppfattade att C.G.K. och J.P. hade duperats av N. Han hade vidare under en längre tid varit kritisk till de ekonomiadministrativa rutinerna på kansliet, vilket han också påtalat för C.G.K. Att styrelsen hade skött ekonomiadministrationen på ett bristfälligt

sätt bekräftades senare av den undersökning som utfördes av Dahlströms & Partners Revisionsbyrå AB.

Det är ostridigt i målet att det fanns brister i föreningens löpande attestrutin och i utformningen av firmateckningsrätterna vid den aktuella tidpunkten. De mail som L-E.L. skickade den 19 respektive den 22 september 2003 innehöll emellertid inte kritik mot styrelsen i dessa frågor. För bedömningen i målet saknar det därför betydelse huruvida L-E.L. i ett tidigare skede har påtalat sådana brister eller inte för styrelsen och huruvida han fick gehör för den kritiken eller inte.

De båda mailen förefaller snarare ha samband med styrelsens hantering av de misstankar som uppkommit mot N. om oegentligheter. I denna fråga har följande framkommit genom utredningen i målet.

J.P. tog direkt efter det att han underrättats av G.D. om hennes misstankar vid ett besök hos honom den 8 september kontakt med C.G.K. Genom vittnesförhöret med C.G.K. är det vidare utrett att denne samma dag rådfrågade föreningens revisor och en jurist om hur han skulle hantera misstankarna. Han fick rådet att konfrontera den misstänkte med uppgifterna om oklarheterna i bokföringen vid ett oanmält besök. Så skedde också dagen efter den 9 september 2003. Den 10 september 2003 gjorde C.G.K. en polisanmälan. Detta framgår av en kopia av anmälan som åberopats som skriftlig bevisning i målet. Av sammanträdesprotokoll framgår vidare att styrelsen vid ett möte den 17 september 2003 informerats om polisanmälan och att kontakter med media och polis skulle samordnas av C.G.K. Vid styrelsemötet var G.D. i egenskap av personalrepresentant närvarande. Hon har uppgett att hon förmedlade vad som hade beslutats vid styrelsemötet till den övriga personalen. Även J.P. och E-L.A. har berättat att personalen i direkt anslutning till att styrelsemötet skulle äga rum informerades om vad som skulle tas upp och beslutas vid detta. Den personal som var närvarande på arbetet den 17 september 2003 har alltså informerats om att C.G.K. den 10 september 2003 hade gjort en polisanmälan.

Mot bakgrund enbart av de faktiska åtgärder som styrelsen vidtog under den aktuella tiden framstår det som oklart vad L-E.L. egentligen har åsyftat i sina två mail. Detta särskilt eftersom det första mailet skickades ut först tio dagar efter det att C.G.K. polisanmälde förskingringen. Parterna har emellertid å omse sidor förmedlat en bild av att det rådde starka motsättningar mellan personalen på kansliet respektive ordföranden och kassören med anledning av det inträffade. G.D. har berättat att hon var upprörd över det hon uppfattade som en mycket lam reaktion ifrån J.P:s sida då hon först berättade om sina misstankar om oegentligheter. J.P. sade sig, enligt henne, inte vilja vidta några åtgärder innan han hade pratat med ordföranden. Hon var också upprörd över att C.G.K., som förde styrelsens talan vid möten med personalen efter den s.k. konfrontationen med N., tycktes ha tagit N:s förklaringar till transaktionerna för goda och att han då också uppgett att N. skulle få reda upp bokföringen på kvällstid. Hon tappade därefter allt förtroende för C.G.K. Även L-E.L. har enligt vad han själv uppgett i förhör under sanningsförsäkran uppfattat C.G.K:s och J.P:s agerande på ett sådant

sätt. Han har även fått uppfattningen att de försökte dölja händelserna för att skydda sig själva. C.G.K. och J.P. har å andra sidan berättat att de ville vara säkra på att de hanterade misstankarna på ett korrekt sätt och att de utifrån denna utgångspunkt har handlat så snabbt de kunde. De ville inte att uppgifter om misstankarna skulle komma ut på ett sådant sätt att det riskerade att väcka oriktiga spekulationer om vem som var den skyldige.

Oavsett om L-E.L. hade fog för sin uppfattning att styrelsen inte ville att det skulle komma ut några uppgifter om oegentligheterna bör vid bedömningen av om han åsidosatt sin lojalitetsplikt beaktas på vilket sätt han har framfört denna. C.G.K. och J.P. har berättat att de känt sig kränkta och utpekade som delaktiga i förskingringen. B.S., som fått en kopia av det andra mailet (den 22 september), har känt sig direkt hotad. L-E.L. har i förhör under sanningsförsäkran förnekat att han avsett att hota B.S. Oavsett vad som var L-E.L:s avsikt i detta avseende kan tingsrätten konstatera att båda mailen bär karaktären snarast av angrepp på enskilda personer än en saklig kritik av deras hantering av ärendet. Den kritikrätt som en anställd kan anses ha kan, menar tingsrätten, inte anses innefatta en rätt till sådana personangrepp som det här är fråga om.

Effekterna av att L-E.L skickade dessa mail har enligt föreningen varit betydande. J.P. har berättat att båda mailen drog i gång en ryktesflora hos mottagarna om vem som var den skyldige till oegentligheterna – en sådan ryktesspridning som styrelsen varit angelägen att undvika. Särskild det andra mailet fick denna effekt eftersom det fått en större spridning. Enligt J.P. innebar detta en mycket stor skada för föreningen och för vissa enskilda personer som kom att utpekade som skyldiga. E-L.A. har vidare berättat att Rikskorpen blev uppringda av sponsorer som felaktigt uppfattat att förskingringen hade ägt rum där. Föreningen själv blev nedringd av olika personer som undrade vad som pågick. Utredningen är sådan att tingsrätten finner det uppenbart att L-E.L:s agerande inneburit skada för föreningen.

Även personalen i övrigt skickade ett mail den 22 september 2003 där de förklarade att föreningen hade blivit utsatt för en förskingring och att personalen saknade förtroende för styrelsen. Detta mail föranledde arbetsgivaren att utfärda en varning till dem som undertecknat detta. L-E.L har hävdad att han inte skall drabbas hårdare än vad den övriga personalen gjorde. I denna fråga konstaterar tingsrätten att den övriga personalens mail inte har haft karaktären av sådana personangrepp som L-E.L:s. Det har därför varit befogat att behandla dessa fall olika.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten att L-E.L genom att skicka de två mailen avsevärt har överträtt sin kritikrätt. Han har härigenom i sådan omfattning brutit i sin lojalitetsplikt mot föreningen att grund för avsked har förelegat.

Käromålet skall därför ogillas.

ÖVRIGT

L-E.L. har i fråga om rättegångskostnaderna i målet yrkat att tingsrätten, om han förlorar målet, förordnar att vardera parten skall bära sin kostnad. En sådan möjlighet finns enligt 5 kap. 2 § lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister om den part som förlorat målet hade skälig anledning att få tvisten prövad. Bestämmelsen tar sikte på sådan fall där t.ex. en arbetstagarorganisation vill få till stånd ett vägledande avgörande eller om det för båda parterna föreligger ett gemensamt intresse att få ett auktoritativt avgörande från domstolen oavsett hur utgången kan komma att bli. Ett annat fall när rättegångskostnaderna kan kvittas enligt nämnda bestämmelse är om utgången i målet har berott på omständigheter som från början varit okända för den tappande parten eller om rättsläget varit mycket svårbedömt. Enligt tingsrätten föreligger i detta mål inte något skäl att kvitta rättegångskostnaderna. Vid den ovan angivna utgången i målet skall L-E.L. betala föreningens rättegångskostnader. Beloppet är inte tvistigt.

L-E.L. har yrkat ersättning av allmänna medel för resa tur och retur till tingsrätten med 100 kr.

I 15 – 20 §§ rättshjälpslagen anges de förmåner som ingår i rättshjälpen. Till dessa förmåner hör inte bidrag till den rättsökandes kostnader för att inställa sig i domstol. Frågan om L-E.L:s rätt till ersättning för resa till tingsrätten skall i stället prövas enligt bestämmelsen i 11 kap. 6 § rättegångsbalken. Ersättning av allmänna medel enligt den bestämmelsen lämnas om det är skäligt med hänsyn till den rättssökandes ekonomiska förhållanden, de kostnader som kan uppstå i samband med inställelsen och omständigheterna i övrigt. Enligt motiven till bestämmelsen (prop. 1996/97:9) bör som regel inte någon ersättning ges om partens årsinkomst beräknad enligt reglerna i 38 § rättshjälpslagen överstiger 100 000 kronor. L-E.L:s inkomstförhållanden är sådana att han inte är berättigad till ersättning av allmänna medel för resan.

DOMSLUT

1. Käromålet ogillas.
2. L-E.L. skall ersätta Korpen Stockholm Motionsidrottsförening för dess rättegångskostnader med sextioentusenfemhundra-trettio (61 530) kr, varav 52 000 kr avser ombudsarvode, 500 kr avser utlägg och 9 030 kr avser föreningens arbetskostnader.
3. Tingsrätten fastställer ersättning enligt rättshjälpslagen åt Toivo Öhman med nittiotretusentrettio-tre (93 033) kr, varav 90 720 kr avser arbete och 2 313 kr avser tidspellan. Av beloppet utgör 18 607 kr mervärdesskatt.
4. L-E.L:s yrkande om ersättning av allmänna medel för sin inställelse till huvudförhandlingen lämnas utan bifall.

Domsbilaga 1

---- Ursprungligt meddelande ----

Från: L-E.L (Korpen Stockholm)

[mailto: L-E.L@korpen.se]

Skickat: den 19 september 2003 09:12

Till: (adressaterna här utelämnade, Arbetsdomstolens anm.)

Kopia: E.L. (E-mail)

Ämne:

Hej alla Korphockey-spelare.!

Korpen Stockholm har blivit utsatt för en milijonsvindel.

En av vår anställda har lyckats med konststycket att sedan en längre tid tillbaka duperat både Kassör och Ordförande i Korpen Stockholms styrelse. Tillvägagångssättet har varit förfalskade namnunderskrifter, omkonstruktion av bokföring, vidlyftigt leverne med Korpen Stockholm kreditkort etc.... Då handlingsförklaringen infann sig i Korpen Stockholm styrelse efter upprepade försök att överbevisa en duperad kassör och ordförande tvingades personalen själv att ta tag i situationen. I dagsläget har vi nu en arvoderad (duperad) ordförande som har den dåliga smaken att göra vissa uppdrag åt Korpen Stockholm och dessutom ta betalt för detta. Vi har givetvis uppmanat och önskat att dessa två herrar lämnar styrelsen, dessvärre utan resultat.

I dag arbetar vi således under stress och det kan bli ett och annat misstag, servicen kan också komma att försämrans. Vill det sig riktigt illa kommer undertecknad att förpassas härifrån efter detta mail. Hur det blir med Korphockeyverksamheten har jag ingen aning om, men det visar sig väl..

Om någon har ett ledigt jobb så finns en vaken lagom begåvad man tillhands.

PS Tack för hjälpen E-L. hoppas du mår bra!!!!!!

Med vänlig Hälsning

L-E.L.

Tel. -----

www.korpen.se/stockholm

WebMail från Tele2 <http://www.tele2.se>

2003-09-21

Domsbilaga 2

Från: B.S. (RF) [B.S.@rf.se]
Skickat: den 22 september 2003 08:28
Till: (adressaterna här utelämnade, Arbetsdomstolens anm.)

Kopia: B.S. (Rikskorpen)

Hej Alla seriösa sportmäniskor.

I söndagens dn kunde man läsa om en skakande svindel på Korpen Stockholm. Du gick i går ut med ett pressmeddelande B.S.

Kruxet är att Pressmeddelandet är felaktigt, (men det vet ju du) det kommer också vid en illa vald tidpunkt. Det vet du inte men det kommer du att märka under dagen.

Den polisanmälan som vi gjorde och som var adresserad till H.P. har av ngn anledning försvunnit. Om du har sätt det och råkat tappat bort det. Så gör inte det så förskräckligt mycket. Vi har kvar en vidimerad kopia. Att vi inte längre kommer in på den misstänkte kvinnas mail, gör inget heller vi har självklart spart en kopia på mailtrafiken och Korpen Stockholms kassör J.P.

Du kan om du vill ringa upp ”mumsiga” j. och berätta det så kanske han lugnar ner sig lite och istället går över till det vinnande laget.

Jag kommer förmodligen bli sparkad idag och resten av personalen senare, det är tråkigt för medlemmarna i Stockholm närmare 12.000 som inte är direkt glada på dig nu så du borde som jag sa åka ner till Österike.

/äntligen L-E.L. Korpen Stockholm tel - - - - - ,

Men inte vänligen till dig b., det lär du också märka under dagen